

Til Lillebælt Vind A/S
CVR nr. 40540628
Att. Christian Udby
chud@sonfor.dk

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Udkast til tilladelse til etablering af elproduktionsanlægget Lillebælt Syd Vindmøllepark (herefter "etableringstilladelse")

Indhold

Afgørelse	4
1. Vilkår for etableringstilladelsen	5
2. Tilsyn.....	21
3. Direkte og indirekte overdragelse af tilladelsen	23
4. Overholdelse af tilladelsens vilkår	23
5. Afgørelsens begrundelse	24
6. Sagens forløb	24
7. Indsendelse af oplysninger og dokumentation	25
8. Offentliggørelse og klageadgang.....	25

Energistyrelsen giver hermed tilladelse til, at Lillebælt Vind A/S (herefter omtalt som Bygherre) kan igangsætte anlægsarbejder for etablering af elproduktionsanlægget Lillebælt Syd Vindmøllepark.

Tilladelsen meddeles i henhold til § 25 i lov om fremme af vedvarende energi¹ (herefter "VE-loven") for den del af projektet inklusiv internt² opsamlingsnet, der er beliggende på havet.

Afgørelsen er truffet på baggrund af Bygherres ansøgning om etableringstilladelse af den 8. februar 2024 og miljøkonsekvensrapport for Lillebælt Syd Vindmøllepark af den 31. januar 2024 med tilhørende baggrundsrapporter. Miljøkonsekvensrapporten beskriver det konkrete projekts forventede indvirkninger på miljøet i overensstemmelse med § 20 i lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (herefter "miljøvurderingsloven")³. I grundlaget for afgørelsen indgår desuden de foranstaltninger, som er beskrevet i miljøkonsekvensrapporten, som en integreret del af projektet og har til hensigt at mindske projektets forventede påvirkninger. Endeligt er afgørelsen truffet på baggrund af høring af offentligheden (*afventer den offentlige høring*), berørte myndigheder og Espoo-høringen, herunder de høringssvar og høringssnotater, der er udarbejdet som en del af høringerne. Der henvises til senere afsnit for en nærmere redegørelse om de offentlige høringer for projektet.

Energistyrelsen har på opfordring af Bygherre, jf. miljøvurderingslovens §23, stk. 3, udarbejdet en afgrænsningsudtalelse af den 18. oktober 2023 på baggrund af den afgrænsningsrapport, som bygherre har indsendt den 13. december 2022. Denne afgrænsningsudtalelse og Energistrelsens afgørelse af den 7. februar 2024 om godkendelse af forundersøgelsesrapporten bestående af en miljøkonsekvensrapport med tilhørende baggrundsrapporter for Lillebælt Syd Vindmøllepark, ligger til grund for denne afgørelse.

Bygherren har med nærværende tilladelse ret til at igangsætte anlægsarbejdet i henhold til § 25 i VE-loven under hensyn til de i tilladelsen anførte vilkår. Tilladelsen må først udnyttes efter klagefristen er udløbet.

Etableringen og driften af Lillebælt Syd Vindmøllepark skal ske inden for rammerne af ansøgningen om etableringstilladelse af 8. februar 2024, miljøkonsekvensrapporten for Lillebælt Syd Vindmøllepark⁴ og vilkårene fastsat i nærværende tilladelse.

Nærværende tilladelse regulerer kun den del af projektet med internt opsamlingsnet, der er beliggende på havet. For så vidt angår den del af det interne opsamlingsnet, der er beliggende på land, henvises til § 25 tilladelse for landdelen af projektet udstedt af Miljøstyrelsen.

1. Vilkår for etableringstilladelsen

1.1. Generelt

Det følger af VE-lovens § 25, stk. 3, at Energistyrelsen kan fastsætte vilkår for tilladelsen ud fra en række administrative, økonomiske, tekniske, sikkerheds- og miljømæssige hensyn. Afgørelsen omfatter

¹Lovbekendtgørelse nr. 132 af 6. februar 2024 om fremme af vedvarende energi med senere ændringer.

² Betegnelsen "internt opsamlingsnet", som defineret i § 1, stk. 3, nr. 4 i bekendtgørelse nr. 1296 af 14. juni 2021 om nettilslutning af vindmøller.

³Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) med senere ændringer.

⁴ Lillebælt Syd Vindmøllepark. Miljøkonsekvensrapport For Vindmøllepark Til Havs, af den 31. januar 2024.

Energistyrelsen

derudover vilkår om indhentelse af nødvendige oplysninger for at sikre overholdelse af vilkårene i nærværende tilladelse.

Tilladelsen gives på følgende vilkår:

- 1.1.1. Projektet skal etableres i overensstemmelse med miljøkonsekvensrapporten af 31. januar 2024, ansøgning om etableringstilladelse af den 8. februar 2024 samt vilkår stillet i denne tilladelse.
- 1.1.2. Ved projektændringer skal de til enhver tid gældende regler for miljøvurdering af konkrete projekter (VVM) følges. Projektændringer, der ikke er indeholdt i miljøkonsekvensrapporten af 31. januar 2024 og nærværende tilladelse, og som kan have væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet, må ikke igangsættes uden tilladelse fra Energistyrelsen på baggrund af en supplerende miljøvurdering (VVM) eller afgørelse fra Energistyrelsen om, at projektændringerne ikke kan forventes at medføre væsentlige miljøpåvirkninger.
- 1.1.3. Bygherre skal etablere havvindmølleparken med tilhørende internt opsamlingsnet frem til ilandføringspunktet på kysten, dvs. kablerne, der forbinder møllerne på havet og kabelføring frem til ilandføringspunktet.
- 1.1.4. Bygherre skal senest 4 uger efter udstedelsen af nærværende tilladelse indsende detaljeret tidsplan til Energistyrelsen for gennemførelsen af projektet i overensstemmelse med vilkår under punkt 3.2 under tilsyn.
- 1.1.5. Energistyrelsen skal løbende orienteres om væsentlige afvigelser i forhold til den tidsplan, som Bygherre har fremsendt til Energistyrelsen jf. punkt 1.1.4.
- 1.1.6. Bygherre skal selv ansøge om andre eventuelle relevante tilladelser i henhold til anden lovgivning. Energistyrelsen vejleder om den administrative proces som one-stop shop myndighed for VE-anlæg.
- 1.1.7. Bygherre skal følge den til enhver tid gældende regulering, herunder EU-regler.
- 1.1.8. Denne tilladelse fritager ikke i øvrigt Bygherre for et eventuelt opstået civilretligt ansvar i forbindelse med elproduktionsanlæggets tilstedeværelse. Tilladelsen indeholder ej heller garanti for de foreslåede konstruktioners sikkerhed eller stabilitet.
- 1.1.9. Energistyrelsen forbeholder sig ret til at kræve sikkerhedsmæssigt rimeligt begrundede ændringer af anlæggene forud for anlægsarbejdets påbegyndelse.
- 1.1.10. Bygherren må ikke uden Energistyrelsens tilladelse foretage væsentlige ændringer eller udvidelse af elproduktionsanlægget efter at denne tilladelse er meddelt.
- 1.1.11. Bygherren er forpligtet til at vedligeholde anlægget, således at det er i driftsmæssig god og forsvarlig stand.

Energistyrelsen

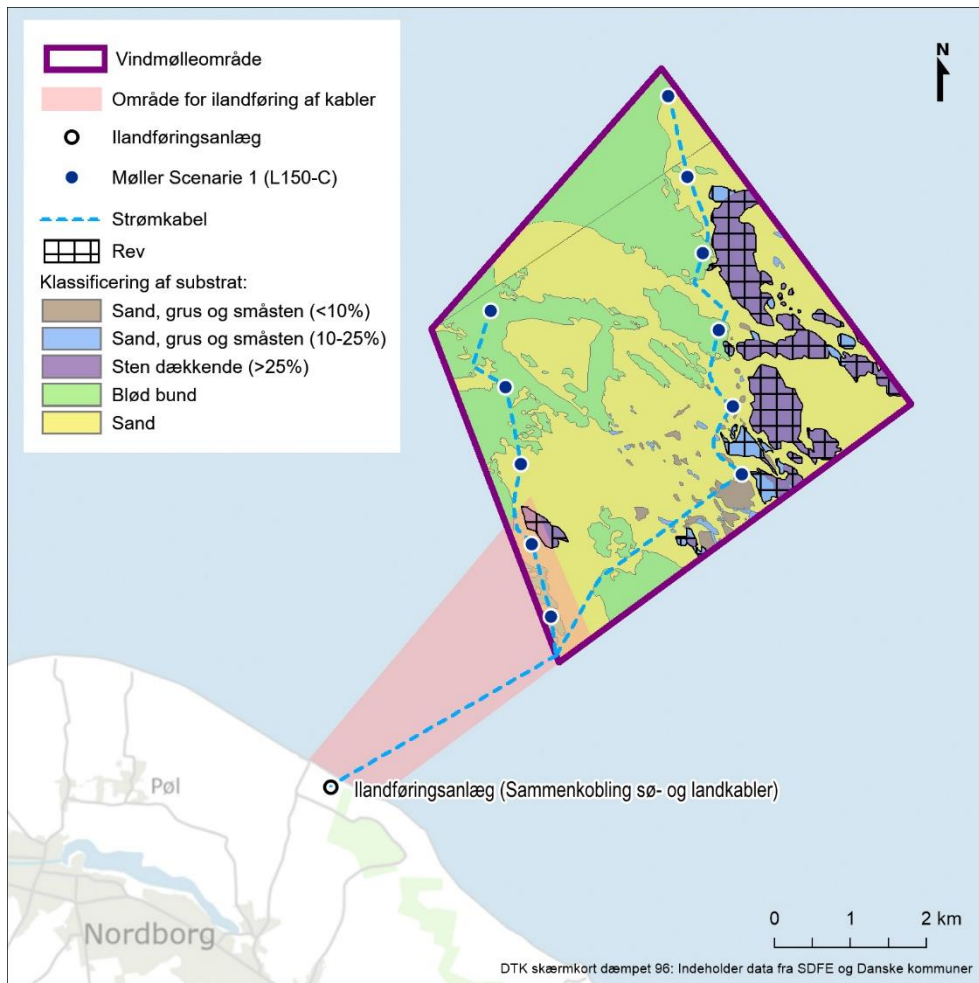
- 1.1.12. Bygherren skal tegne forsikring til dækning af de skader, som Bygherre eller andre personer på vegne af Bygherren forvolder i henhold til den i tilladelsen udøvede virksomhed.
- 1.1.13. Bygherren skal ansøge om tilladelse til, at elproduktionsanlægget kan tages i drift med henblik på udnyttelse af vindenergien efter § 29 i VE-loven. Dette kan tidligst ske, når anlægsarbejdet er påbegyndt, og senest 4 måneder før levering af den første kWh fra den første mølle til det kollektive elforsyningsnet. Produktion af el, som leveres til det kollektive elforsyningsnet, må ikke foregå, før tilladelsen efter § 29 foreligger. Det er en forudsætning for at opnå tilladelsen efter § 29, at Bygherre kan dokumentere i en redegørelse, at alle vilkår i denne tilladelse er opfyldt, eller vil blive det jf. VE-lovens § 29, stk. 2. Redegørelsen skal forelægges Energistyrelsen i forbindelse med ansøgningen om tilladelse efter § 29 i VE-loven.
- 1.1.14. Havvindmøllerne skal, når de tilsluttes det kollektive elnet, opfylde kravene til teknisk certificering af vindmøller. Dette medfører blandt andet, at der skal foreligge dokumentation for, at vindmølleanlægget er certificeret, jf. bekendtgørelse nr. 648 af 31. maj 2023 om teknisk certificering og servicering af vindmøller mv. Projektcertifikatet skal foreligge snarest mulig efter idriftsættelsen, og senest 3 måneder efter at alle vindmøller er i drift.
- 1.1.15. Alle elproduktionsanlæg i projektet skal være i drift senest 5 år fra udstedelsen af denne tilladelse.
- 1.1.16. Bygherre skal senest 4 måneder efter udstedelse af nærværende tilladelse fremsende dokumentation for, at moderselskabet European Energy A/S (CVR nr. 18351331) og SONFOR A/S (CVR nr. 36941545) har udstedt en ubetinget og uigenkaldelig støtteerklæring om, at de finansielt vil bistå Bygherre med den daglige drift, vedligeholdelse og administration af Lillebælt Syd Vindmøllepark.
- 1.1.17. Bygherre skal senest 3 måneder før påbegyndelse af etableringen af blivende konstruktioner fremsende dokumentation for, at projektet kan finansieres.
- 1.1.18. Bygherre skal til stadighed råde over den fornødne tekniske og finansielle kapacitet til at drive elproduktionsanlægget samt tilhørende ledningsnet og ilandføring.
- 1.1.19. Bygherre skal indgå en drifts- og vedligeholdelsesaftale (operation & maintenance agreement - herefter "O&M aftale") med et selskab, som er registreret hos Energistyrelsen og som er certificeret til at udføre service og vedligeholdelse af vindmøller. Dokumentation for, at en O&M aftale er indgået fremsendes til Energistyrelsen senest 3 måneder inden idriftsættelse, dvs. levering af den første kWh fra den første mølle til det kollektive elforsyningsnet.
- 1.1.20. Tilladelsen medfører ikke indskrænkninger i statens højhedsret over søterritoriet eller statens eneret over den eksklusive økonomiske zone. Tilladelsen er således ikke til hinder for, at der inden for det af tilladelsen omfattede område kan tillades andre end Bygherre at gennemføre andre former for aktiviteter, end de i denne tilladelse omfattede. Energistyrelsen vil i den forbindelse påse, at sådanne eventuelle aktiviteter ikke væsentligt er til gene for aktiviteter omfattet af denne tilladelse.

1.2. Koordinater og fysisk udformning

Energistyrelsen

1.2.1. Projektet skal etableres som på nedenstående figur 1 med de i tabel 1 oplyste koordinater, med 11 møller á 256 m. Dette er tilsvarende scenarie 1, som fremgår af miljøkonsekvensrapporten.

Figur 1 Layout over projektområdet og korridoren for ilandføringskablerne

Tabel 1 Koordinaterne for de 11 møllepositioner

Pos. nr.	Koordinat UTM zone 32N med datum WGS84
1	X: 555 632 Y: 6 111 768
2	X: 556 600 Y: 6 106 781
3	X: 554 087 Y: 6 104 898
4	X: 556 486 Y: 6 107 674
5	X: 556 295 Y: 6 108 683
6	X: 556 085 Y: 6 109 693
7	X: 555 885 Y: 6 110 703
8	X: 553 832 Y: 6 105 861
9	X: 553 685 Y: 6 106 917
10	X: 553 485 Y: 6 107 926
11	X: 553 284 Y: 6 108 937

Energistyrelsen

1.2.2. Møllerne skal være lysegrå (RAL 7035 eller tilsvarende) og den nederste del skal være gul fra havoverfladen til en højde, som afklares med Søfartsstyrelsen. Endvidere skal vindmøllerne forsynes med reflekterende nummer/bogstav og have omløbsretning med uret set fra luv. Tekniske installationer skal gerne være placeret f.eks. i mølletårnet, således at vindmøllen fremstår som en homogen konstruktion. Med homogen konstruktion skal forstås, at konstruktionens visuelle udtryk set fra land fremstår homogent. Endvidere skal minimumshøjden fra nederste vingespids på møllerne til havoverfladen (HAT eller Highest Astronomical Tide) være på 20 meter. Se også under punkt 1.8.

1.2.3. Der skal anvendes oliefrat kabel til interne ledningsanlæg (internt opsamlingsnet) for at forebygge risiko for efterfølgende forurening, og anlægget skal indrettes med anordninger til opsamling af eventuelle olielækager.

1.3. Miljøhensyn i forbindelse med anlægsarbejdet

1.3.1. Med det formål at beskytte marine pattedyr mod skadelige effekter af undervandsstøj gælder nedenstående standardvilkår 1.3.2-1.3.5 for undervandsstøj i forbindelse med installation af fundamenter:

1.3.2. Den såkaldte kumulerede artsspecifikke frekvensvægtede SEL (Sound Exposure Level) fra hver enkelte installationssekvens må ikke overstige tærskelværdien for PTS (permanent hørenedsættelse) i en afstand af mere end 200 m fra installationen. Dette krav gælder, og skal dokumenteres, for alle arter af marine pattedyr relevant for det projektspecifikke område. Hvis en PTS-afstand på maksimalt 200 m ikke kan overholdes, skal der anvendes akustiske bortskræmningsmidler (ADD). Der skal foretages en prognose for brug af ADD, hvorudfra den acceptable PTS-afstand kan beregnes. Beregning af den artsspecifikke frekvensvægtede SEL og en eventuel prognose for ADD skal udføres i henhold til Energistyrelsens "Guideline for underwater noise – Installation of impact or vibratory driven piles, 2023". Endvidere skal fremgangsmåden, både inden installation og i forbindelse med selve installationen af pælene, også følges. De nærmere bestemmelser for beregning af kumuleret SEL samt krav til støjprognostisering, kontrolmålinger, dokumentation og øvrige tekniske forhold fremgår tillige af "Guideline for underwater noise – Installation of impact or vibratory driven piles, 2023."

1.3.3. På et, af Bygherre valgt tidspunkt, dog senest 2 måneder før anlægsarbejdet påbegyndes, indgives følgende oplysninger, med omfang og indhold som beskrevet i "Guideline for underwater noise – Installation of impact or vibratory driven piles, 2023", til Energistyrelsen:

a. En opdateret prognose for kildestøjniveau og udbredelse af støj fra mindst 4 fundamenter. Heriblandt skal der udarbejdes prognose for de 4 fundamenter, der skal installeres først. Desuden skal der udarbejdes prognose for de 3 fundamenter, der forventes at forårsage størst støjpåvirkning.

b. En prognose for støjpåvirkning fra eventuelle akustiske bortskræmningsmidler, der anvendes før, under og efter installationen af hvert fundament.

Energistyrelsen

c. Angivelse af hvilke støjdæpende foranstaltninger, der planlægges taget i anvendelse i henhold til prognose og hvilke, der planlægges holdt i reserve for det tilfælde, at prognosen viser sig at underestimere støjen.

d. Et program for kontrolmålinger i forbindelse med installationen af de prognosticerede fundamenter, herunder hvordan Bygherre vil sikre at leve op til de opstillede vilkår.

1.3.4.I forbindelse med selve installationen af fundamenter skal følgende procedure anvendes:

a. Første installationsrunde skal omfatte mellem 4 – 8 fundamenter. I forbindelse med installation af de første fire fundamenter udføres kontrolmålinger af undervandsstøjen. Hvis støjdbredelseskonstanterne er blevet valideret forinden, kan den faktiske kumulerede SEL beregnes umiddelbart i forlængelse af installationen af hvert enkelte fundament i første runde. Ellers skal støjdbredelseskonstanterne valideres, og herefter skal den faktiske kumulerede SEL beregnes. Bygherre skal være i besiddelse af en kvalitetssikret værdi for den faktiske kumulerede SEL, før næste skridt kan tages. Kontrolmålinger og beregning af artsspecifikke frekvensvægtede kumulerede SEL skal følge retningslinjerne i ” Guideline for underwater noise – Installation of impact or vibratory driven piles, 2023”.

b. Hvis den faktiske kumulerede SEL *ikke* overskrider tærskelværdien, kan installationsarbejdet gå videre som planlagt. Hvis den faktiske kumulerede SEL derimod overskrider tærskelværdien, så skal Bygherre søge at finde årsagerne til denne afvigelse og udføre korrigerende foranstaltninger, herunder justere på installationsmetodik. Når dette arbejde er udført, kan det næste fundament installeres. Der skal i dette tilfælde også udføres kontrolmålinger af undervandsstøj for dette fundament og så fremdeles, indtil enten tærskelværdien er overholdt eller det sidste fundament i første installationsrunde er installeret.

c. Når første installationsrunde på de 4-8 fundamenter er tilendebragt, udarbejder Bygherre en detaljeret rapport til Energistyrelsen vedrørende kontrolmålinger og eventuelle justeringer af støjprognosen og af installationsmetodik. I det tilfælde, at Bygherre er nået frem til en installationsmetodik, der ved kontrolmåling og eventuel justering af støjprognosen kan dokumentere at overholde tærskelværdien for alle fundamenter inklusiv de fundamenter, der forventes at forårsage mest støj, kan installationsarbejdet umiddelbart gå videre til næste installationsrunde, og skal ikke afvente Energistyrelsens behandling af den indsendte rapport. I det tilfælde, at Bygherre ved kontrolmåling og støjprognose ikke kan dokumentere, at tærskelværdien overholdes, skal Bygherre bringe substantielle metoder til nedbringelse af undervandsstøjen i forslag samt udarbejde en revideret prognose i tillæg til rapporten. Forslag med forbedrede metoder til reduktion af undervandsstøj indsendes til Energistyrelsens godkendelse. Næste installationsrunde med forbedrede metoder kan først påbegyndes, når Energistyrelsens godkendelse af forslag og prognose foreligger.

1.3.5.Ved afslutningen af det samlede installationsarbejdes indsendes til dokumentation en detaljeret rapport om samtlige kontrolmålinger til Energistyrelsen.

1.3.6.Uanset kravene i medfør af vilkår 1.3.1-1.3.5 for undervandsstøj i forbindelse med installation af fundamenter, gælder der følgende to supplerende vilkår 1.3.7 og 1.3.8 nedenfor.

1.3.7.Der skal ved installation af fundamenter benyttes dobbelte boblegardiner og Hydro Sound Damper (HSD) eller tilsvarende lyddæpende afværgeforanstaltning, for at reducere

Energistyrelsen

påvirkningen af marsvin i det nærliggende Natura 2000-område "Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als".

- 1.3.8. *[Installation af fundamenter kan alene ske i perioden [den åbne periode] for at undgå en forstyrrelse af marsvin.]*
- 1.3.9. For øvrige anlægsaktiviteter, der forårsager undervandsstøj, gælder, at den artsspecifikke frekvensvægtede kumulerede SEL fra hver enkelte anlægsaktivitet ikke må overstige tærskelværdien for PTS i en afstand af 200 m. Artsspecifikke tærskelværdier forefindes i "Guideline for underwater noise – Installation of impact or vibratory driven piles, 2023".
- 1.3.10. Senest 3 uger før opstart af støjende anlægsarbejder (omfattende seismik og eller geofysik-/teknik), skal der indsendes en prognose for undervandsstøj til Energistyrelsens godkendelse. De pågældende anlægsarbejder kan først påbegyndes når der foreligger en godkendelse fra Energistyrelsen
- 1.3.11. Med henblik på monitorering af impulsstøj fra anlægsaktiviteter (pile driving, air guns, etc.), skal der ske en indrapportering af disse aktiviteter til Energistyrelsen. Indrapporteringen skal omfatte tidspunkt for den støjende aktivitet (dag), position, lydniveau samt en angivelse af, hvilken aktivitet, som har forårsaget impulsstøjen. Et indrapporteringsskema, som skal anvendes ved indrapportering af undervandsstøjen, skal rekvireres hos Energistyrelsen. Indsamling af data sker som et led i Danmarks forpligtigelser i Havstrategidirektivet om monitorering og vurdering af miljøtilstanden af de danske havområder.
- 1.3.12. Bygherre skal fastlægge retningslinjer for transport, herunder faste transportveje ind og ud af vindmølleområdet både i luften og til søs, der kan bidrage til at reducere støj- og forstyrrelseseffekten især af hensynet til marine pattedyr og områdets fuglebestande.
- 1.3.13. Med det formål at beskytte flagermus mod kollision med rotorbladene skal møllerne stå stille eller dreje med maksimalt to rotationer per minut, fra en time efter solnedgang til solopgang, når middelvinden målt i 10-minuttersintervaller i nacellehøjde er under 6 meter per sekund, i perioden 1. april til 31. oktober.
- Nævnte vilkår (1.3.13) gælder ikke, hvis temperaturen målt i nacellehøjde er under 11 grader Celsius og i tilfælde af kraftig regn. Kraftig regn defineres som mere end 1 mm per 10-minuttersinterval.
- [Der er mulighed for tilpasning af ovenstående vilkår jf. §28 i miljøvurderingsloven. Hvis Bygherre kan fremlægge detaljeret dokumentation om relationen mellem forekomsten af flagermus i projektområdet og vindhastighed, vindretning, temperatur og nedbør, kan vilkåret justeres således, at tidsperioderne kun afspejler de perioder og aktuelle vindhastigheder, hvor der forekommer flagermus. Data indsamlet før opførelsen af møllerne, samt mens møllerne er i drift, kan bidrage til en sådan justering. Overvågning af møllerne i driftsfasen bør inddrage data ved både basis af møllerne og i nacellehøjde. Et sådan overvågningsprogram skal forinden godkendes af Energistyrelsen. Afgørelse om en evt. ændring af vilkåret vil efterfølgende kunne påklages.]*
- 1.3.14. Bygherre skal følge regler i havmiljøloven, jf. lovbekendtgørelse nr 1032 af 25. juni 2023 med senere ændringer, herunder bekendtgørelse nr. 516 af 23. april 2020 om bypass, nyttiggørelse og klapping af optaget havbundsmaterialer, samt regler udstedt i medfør af

Energistyrelsen

miljøbeskyttelsesloven, jf. LBK nr 48 af 12. januar 2024, herunder regler i bekendtgørelse nr. 135 af 7. februar 2019 om støj fra vindmøller.

1.3.15. Bygherre skal overholde reglerne i kemikalieloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 6 af 04. januar 2023 med senere ændringer. Ved valg af begroingshæmmende midler herunder antifouling maling (biocider) skal Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 528/2012 af 22. maj 2012 med senere ændringer om tilgængeliggørelse på markedet og anvendelse af biocidholdige produkter (Biocidforordningen) overholdes. Dermed kan der kun anvendes midler indeholdende aktive stoffer og produkter godkendt til formålet.

1.4. Forsvaret, radar og UXO'er

1.4.1. Opførelsen af projektet kan påvirke Forsvarets radar- og radiokommunikationssystemer.

Vurderingen af, hvorvidt havvindmølleparken vil afstedkomme betydende gener for Forsvarets radar- og radiokommunikationssystemer, baseres på nærmere analyser af havvindmølleparkens mulige påvirkninger.

Analysearbejdet skal gennemføres på bygherres regning af et af Forsvaret godkendt firma med udgangspunkt i "EUROCONTROL Guidelines on How to Assess the Potential Impact of Wind Turbines on Surveillance Sensors". Analyseresultaterne overdrages af udfærdiger direkte til Forsvaret, som med baggrund i analyseresultaterne fastlægger behovet for evt. nødvendige afværgeforanstaltninger.

Forsvaret vil først kunne træffe endelig beslutning om de nødvendige afværgeforanstaltninger, når bygherres beslutning om havvindmølleparkens endelige design (mølletype, -tæthed og opstillingsmønster) foreligger. Det påhviler derfor bygherre at holde forsvaret løbende orienteret om fremdriften i projektet, idet Bygherres projekt-/milepælsplan for havvindmølleparkens etablering er rammesættende herfor.

1.4.2. I tilfælde af at havvindmølleparken afstedkommer forringelser i kvaliteten af den nuværende radarovervågning og radiokommunikation, hvilket afgøres af Forsvaret, skal Bygherre indgå aftale med Forsvaret om de nødvendige afværgeforanstaltninger, som kan omfatte alt fra opdatering af eksisterende hardware og/eller software til mere omfattende anskaffelser af supplerende radarer og radiokommunikationsudstyr og/eller software. Forsvaret afgør hvilke afværgeforanstaltninger, der er nødvendige.

Sådanne afværgeforanstaltninger foretages ligeledes for Bygherrens regning både ift. etablering, drift og vedligeholdelse og senere udfasning/erstatningsanskaffelse og har ikke opsættende virkning på havvindmølleprojektet, medmindre havvindmølleparken efter Forsvarets vurdering i alvorlig grad vil kunne påvirke varetagelsen af forsvarets myndighedsopgaver.

Energistyrelsen

- 1.4.3. Forsvaret kan tillige efter behov iværksætte midlertidige afværgeforanstaltninger, der er nødvendige for at opretholde kvaliteten af den nuværende radarovervågning, indtil de nødvendige, permanente afværgeforanstaltninger er etableret og idriftsat. Midlertidige afværgeforanstaltninger foretages ligeledes for Bygherrens regning, hvis Forsvaret bestemmer det, og har ikke opsættende virkning på havvindmølleprojektet, medmindre havvindmølleparken efter Forsvarets vurdering i alvorlig grad vil kunne påvirke varetagelsen af forsvarrets myndighedsopgaver.
- 1.4.4. På Forsvarets forlangende kan Forsvarets krav om midlertidige og permanente afværgeforanstaltninger tinglyses som servitut på havvindmølleparken.
- 1.4.5. Ved identificering af UXO (Potentielle UneXploded Ordnance) i området skal arbejdet øjeblikkeligt standses og Forsvarskommandoen (FKO) skal kontaktes via Forsvarets Operationscenter, jf. § 14 i bekendtgørelse 1351 af 29. november 2013 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejde og andre aktiviteter mv. i de danske farvande. I forbindelse med UXO bør nedenstående kontaktoplysninger til Forsvarets Operationscenter benyttes:

Navn	Telefon	E-mail
Vagthavende officer:	+45 728 50380	FKO-KTP-NMOC-VO@mil.dk
Maritime Assistance Service:	+45 728 50371	mas@sok.dk
Vagtholdsleder:	+45 728 50332	
Omstilling:	+45 728 12300	

Kontaktoplysninger til det firma eller de skibe, som skal udføre arbejde i området, skal gøres tilgængelige for Forsvarets Operationscenter via den myndighed, der udsteder tilladelsen. Det er Forsvarskommandoen, der varetager opgaven med at uskadeliggøre sprængfarlige genstande som nævnt herover, hvortil det er Bygherren, der dækker Forsvarskommandoens udgifter i forbindelse med denne uskadeliggørelse.

Energistyrelsen

1.4.6. Bygherre har i forbindelse med forundersøgelser gennemført en kortlægning af UXO på havbunden, som er gennemført som et skrivebordsstudie, hvor der ved anlæg af havvindmølleparken er krævet af Forsvaret, at Bygherre skal udføre en egentlig UXO-survey. Hvis der under etableringen af linjeføringer, mølleplaceringer samt tilhørende anlæg er områder, der ikke er dækket af førnævnte UXO surveys, så skal der foretages supplerende UXO survey, inden etableringsarbejdet påbegyndes.

Resultatet af en UXO survey skal fremsendes til Forsvarskommandoen med angivelse af, hvad der er fundet, position (Geografiske koordinater i grader og decimal minutter (XX0 XX.XXXX' N, XX0 XX.XXXX' E) i datum WGS 84), vanddybde eller havbundsdybde. Resultaterne skal indsendes som en selvstændig rapport, hvis format aftales nærmere med Forsvarskommandoen. Forsvarskommandoen svarer med de bemærkninger, der måtte være vedrørende genstande, der skal undersøges nærmere.

Såfremt der forefindes genstande, der skal bortsprænges, foretages en nærmere undersøgelse i samarbejde med Søværnets Dykkertjeneste. Bygherre stiller platform, mandskab og udstyr til rådighed for gennemførelse af denne. Søværnets Dykkertjeneste stiller med personel og materiel til udførelse af fjernelsen af evt. farlige genstande. Der afregnes jf. gældende praksis på området.

1.5. Fiskeri

1.5.1. Bygherre skal tage kontakt til erhvervsfiskerne, herunder gennem Danmarks Fiskeriforening og evt. øvrige lokale erhvervsfiskere med henblik på at tilrettelægge anlægsaktiviteterne, så fiskeriet ikke påvirkes unødigt.

1.5.2. Bygherre skal tage kontakt til erhvervsfiskerne i området med henblik på at forhandle om eventuel erstatning efter fiskerilovens §§ 76-80, jf. lovbekendtgørelse nr 205 af 1. marts 2023 med senere ændringer for så vidt angår dokumenterede tab. Spørgsmål om fiskerilovgivningen kan rettes til Fiskeristyrelsen.

1.5.3. Erstatningsforhandlingerne varetages enten direkte med de erhvervsfiskere, der normalt udøver erhvervsmæssigt fiskeri på stedet, og hvis indtjening vil blive berørt, Danmarks Fiskeriforening eller anden relevant forening, som de berørte erhvervsfiskere har givet fuldmagt til at varetage forhandlingerne på deres vegne. Erstatningssummen skal tilfalde de berørte erhvervsfiskere under hensyntagen til den respektive forening, som eventuelt varetager forhandlingerne.

1.5.4. Spørgsmålet om erstatning for gener for fiskeriet under anlægsfasen og for permanente tab og størrelsen af den eventuelle erstatning, bør så vidt muligt fastlægges inden anlægsfasen.

1.6.Kulturarv

1.6.1.Arbejdet indstilles straks, hvis der stødes på beskyttede kulturlevn – det være sig fortidsminder eller historiske skibsvrag – eller hvis Bygherre bliver gjort bekendt med, at der i anlægsområdet findes interesser af ovennævnte karakter jf. lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014 med senere ændringer (museumsloven), § 29 h stk. 1. Fundet og oplysningerne skal straks meddeles til Slots- og Kulturstyrelsen, H.C. Andersens Boulevard 2, 1553 København V.

1.7.Hensyn til andre aktiviteter på havet

1.7.1.Anlægsarbejderne skal koordineres med Søfartsstyrelsen af hensyn til udsendelse af relevante oplysninger til skibsfarten gennem Efterretninger for Søfarende. Der henvises til bekendtgørelse nr 1229 af 03. oktober 2023 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejder og andre aktiviteter i danske farvande, for så vidt angår diverse arbejder til søs samt tilhørende vurderingsskema "Vurderingsskema for vurdering af sejladsikkerheden ved arbejder til søs", som ses [her](#).

1.7.2.Sejlads mellem møllerne i driftsfasen skal være tilladt. I anlægsfasen vil sejlads i arbejdsområdet være forbudt, hvorfor eventuelle dokumenterede ekstraomkostninger forbundet med Kystdirektoratets sejlads til råstofvindingsområder relateret til dette, skal kompenseres af Bygherre.

1.7.3.Møllefundamenter skal udformes på en "kollisionsvenlig" måde, således at unødige skader på skibe undgås ved eventuel påsejling. Det er op til Bygherre over for Søfartsstyrelsen at godtgøre, at det valgte fundament er sikkert.

1.7.4.Permanent søfartsafmærkning af parken skal være godkendt af Søfartsstyrelsen, senest 3 måneder før etableringen for blivende konstruktioner påbegyndes. Bygherre skal ved fremsendelse af dokumentation i forbindelse med tilsyn, jf. punkt 3, indsende dokumentation for Søfartsstyrelsens godkendelse af afmærkningen.

1.7.5.For de anlægsarbejder, der kræver midlertidig afmærkning af arbejdsområder m.v. skal afmærkning være godkendt af Søfartsstyrelsen mindst 3 måneder før, at anlægsarbejdet påbegyndes.

1.7.6.I anlægsfasen oprettes der for blivende konstruktioner forbudszoner til overholdelse af orden og forebyggelse af fare omkring havvindmølleparken. Der skal ansøges herom hos Søfartsstyrelsen senest 3 måneder forud for anlægsarbejdet for blivende konstruktioners begyndelse.

1.7.7.Anvendte arbejds- og afviserfartøjer skal følge Søfartsstyrelsens regler om udstyr, bemanning m.v.

1.7.8.Etablering af kabler i kystområdet skal ske i koordination med Kystdirektoratet.

1.8. Afmærkning af møller

- 1.8.1. Bygherre skal følge Søfartsstyrelsens opstillede vilkår vedrørende afmærkning før, under og efter etablering, samt korrekt placering af fundamenter og kabler og underretning af arbejdstidspunkter m.m., jf. bilag "Søfartsstyrelsens forventede krav til midlertidigt arbejdsområde samt midlertidig og permanent afmærkning mv".
- 1.8.2. Hver enkelt havvindmølle skal endvidere kunne identificeres ved hjælp af tal/bogstaver på mølletårnet. Disse tal/bogstaver skal være af en passende størrelse (0,5-1 meter). Konkrete forslag skal godkendes af Søfartsstyrelsen sammen med den øvrige søfartsafmærkning på grundlag af reglerne i bekendtgørelse nr 1229 af 03. oktober 2023 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejder og andre aktiviteter i danske farvande samt tilhørende vurderingsskema "Vurderingsskema for vurdering af sejladsikkerheden ved arbejder til søs", som ses [her](#).
- 1.8.3. For havvindmøller henvises endvidere til bekendtgørelse nr. 1466 af 29. juni 2021 om farvandsafmærkning i dansk og grønlandsk afmærkningsområde m.v. (Afmærkningsbekendtgørelsen) samt publikationerne "Afmærkning af danske farvande" og "IALA Recommendation 139 on the Marking of Man-Made Offshore Structures".
- 1.8.4. Hvis arbejdssejlad mellem havn og havvindmøllepark krydser en sejlroute, så kan Søfartsstyrelsen evt. oprette en sejladskorridor, som arbejdsfartøjer skal følge.
- 1.8.5. Havvindmøller, der er højere end 100 meter over havet, skal inden etableringen anmeldes til og godkendes af Trafikstyrelsen, jf. § 67 a i lov om luftfart, jf. lovebekendtgørelse nr. 118 af 31. januar 2024. Trafikstyrelsen udsteder herefter en attest på projektet, som indeholder kravene til lysafmærkningen.
- 1.8.6. Der skal påføres lysafmærkning i henhold til forskrifterne i "Bestemmelser for Civil Luftfart (BL) 3-11", som findes på www.trafikstyrelsen.dk. Følgende standardkrav gælder ifølge BL 3-11: Vindmøller langs havvindmølleparkens perimeter og i selve havvindmølleparken markeres med et permanent rødt lys af lav intensitet (mindst 10 candela). Lyset placeres på toppen af nacellen og synligt fra retninger 360 grader horisontalt omkring nacellen, hvilket ofte kræver, at der skal installeres to lanterner på hver nacelle. Vindmøller placeret i knæk og hjørner af havvindmølleparkers perimeter skal afmærkes med 20.000 candela hvidt lys i dagtimerne og 2.000 candela blinkende, rødt lys om natten. Afmærkning for luftfarten må ikke kunne genere søfarten.
- 1.8.7. Der skal om muligt i henhold til Trafikstyrelsens regler benyttes mindre forstyrrende afmærkning og om muligt afmærkning, der er styret af radar eller anden teknisk løsning og dermed kan mindske den visuelle påvirkning, når der ikke er fly i nærheden. Dette skal afklares med Trafikstyrelsen.
- 1.8.8. Såfremt der bruges kraner på over 100 m i anlægsfasen vil disse skulle anmeldes til og godkendes af Trafikstyrelsen inden de tages i brug.
- 1.8.9. Bygherre afholder udgifter til afmærkning af hensyn til sejlads og luftfart.

1.9. Miljøhensyn i forbindelse med etablering af det interne ledningsanlæg m.v.

- 1.9.1. Når kablerne er etableret og indtegnet i de officielle søkort, vil der i henhold til § 4 i Søfartsstyrelsens bekendtgørelse nr. 939 af 27. november 1992 om beskyttelse af søkabler og undersøiske rørledninger blive etableret en sikkerhedszone på 200 m på hver side af søkablerne. Sikkerhedszonen indebærer, at der blandt andet etableres forbud mod ankring, og enhver brug af redskaber o.a., som slæbes på bunden. Bygherre skal tage kontakt til Søfartsstyrelsen med henblik på at sikre beskyttelsen af søkabler i havvindmølleparken.
- 1.9.2. Såfremt der fjernes større sten langs kabeltraceerne, skal det aftales med Miljøstyrelsen hvorvidt disse skal genudlægges. Flyttes sten og dette giver ændrede vanddybder, skal Søfartsstyrelsen og Geodatastyrelsen underrettes om placering og vanddybde.
- 1.9.3. Senest 4 uger og gerne 6 uger før arbejdet med udlægning af kablerne under havbunden forventes påbegyndt skal Søfartsstyrelsen underrettes herom. Med underretningen vedlægges en plan/koordinatliste for kabeltraceerne, en tidsplan og en detaljeret arbejdsbeskrivelse med angivelse af de anvendte arbejdsfartøjer, kaldesignaler, kontaktmuligheder samt oplysning om sejladshindrings udstrækning. Samtidig skal der vedlægges forslag til eventuel midlertidig afmærkning under arbejdets udførelse såvel som forslag til eventuel permanent afmærkning eller skiltning for kabeltraceerne. På baggrund af de meddelte oplysninger skal der optages dialog med Søfartsstyrelsen om trafikens sikring under arbejdets udførelse.
- 1.9.4. Søfartsstyrelsen skal under arbejdets udførelse holdes løbende underrettet om ændringer af tidspunkter, arbejdsmetoder m.v. Samtidig med arbejdets afslutning underrettes Søfartsstyrelsen samt Geodatastyrelsen herom. Snarest derefter tilsendes samme myndigheder ajourførte detailtegninger og positionsoplysninger.
- 1.9.5. Vilkårene under punkt 1.9.3 og 1.9.4. finder ikke anvendelse, hvis arbejdet foregår inden for et allerede afmærket arbejdsområde. Dog skal oplysninger om nøjagtig placering opgives til Geodatastyrelsen efter etablering.
- 1.9.6. Ved eventuelle senere reparationer af kablerne skal Søfartsstyrelsen underrettes efter gældende regler. Såfremt en reparation foranlediger ændring af et kables position eller nedgravningsdybde, skal ajourførte detailtegninger og positionsbestemmelser som ovenfor anført tilsendes Søfartsstyrelsen og Geodatastyrelsen efter arbejdets udførelse.
- 1.9.7. Såfremt kabler m.v. ikke længere anvendes efter deres formål, skal disse fjernes fuldstændigt fra søterritoriet, medmindre andet godkendes af relevante myndigheder.

1.10. Øvrige miljøkrav

- 1.10.1. Med henblik på at minimere risikoen for anlægsarbejdets påvirkning af områdets stenrev, skal der seneste to måneder før anlægsarbejdets opstart gentages en kortlægning af stenrev i kabelkorridoren og i området for havvindmøllerne (zonen omkring havvindmøllepositionerne).

Energistyrelsen

Kortlægningen skal indsendes til Energistyrelsens godkendelse forinden anlægsarbejdets påbegyndes.

1.10.2. Med henblik på at minimere risikoen for anlægsarbejdets utilsigtede påvirkning af områdets stenrev, skal der indsendes en detailplan for ilandføringskablet fra anlægget til de strækninger, hvor kablet passerer inden for 50 m af stenrev. Planen skal dokumentere, at forudsætningerne i miljøkonsekvensrapporten for projektet er overholdt. Detailplanen skal senest to måneder inden anlægsarbejdet påbegyndelse indsendes til Energistyrelsens godkendelse.

1.10.3. Med henblik på at styrke viden om projektets påvirkning af det marine miljø jf. miljøvurderingslovens § 27, skal Bygherre igangsætte et overvågningsprogram. Programmet skal som minimum dække havpattedyr, de for områdets relevante arter af fugle samt nærliggende stenrevs biodiversitet. Programmet skal bl.a. korrigeres tætheden og fordeling af fugle og havpattedyr i området for havvindmøllerne og dets umiddelbare nærhed. Programmet skal bl.a. designes på en måde, så de indsamlede data kan anvendes til, at validere eksisterende kollisionsberegningsmodeller for fugle.

Overvågningsprogrammet skal tilrettelægges på en måde, så det understøtter tidligere gennemførte undersøgelser i området og skal som et minimum dække 3 år (sæsoner) efter, at havvindmøllerne er opført. Desuden skal der gennemføres et overvågningsprogram for flagermus, der kortlægger flagermus over havet i perioden før møllerne stilles op.

Overvågningsprogrammet skal afsluttes ved indsendelse af en rapport, der præsenterer data, som forholder sig til øvrige relevante data for området. Der skal desuden fremsendes delrapporter, der præsenterer data fra hvert af de 3 år (sæsoner). Et forslag til overvågningsprogram skal senest XX måneder efter udstedelse af tilladelse indsendes til Energistyrelsens godkendelse.

Indsamlede miljødata skal stilles til rådighed for offentligheden, hvorfor Bygherre skal sikre, at data er kvalitetsikrede og af samme format således, at de kan overføres til de relevante offentlige databaser efter anvisning fra Energistyrelsen.

Geofysiske og geotekniske data skal stilles gratis til rådighed for GEUS (Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse).

Bygherre skal opbevare data, der er indsamlet gennem overvågningsprogrammet i XX periode og skal ved behov levere disse til Energistyrelsen eller rapportere til relevante databaser.

1.11. Servicing, arbejdsmiljø, beredskab m.v.

1.11.1. Bygherre skal beskrive, hvorledes vedligeholdelsen og servicing af havvindmølleparken vil blive udført, og forelægge dette for Energistyrelsen. Dette skal ske som del af ansøgningen til Energistyrelsen om elproduktionstilladelse.

1.11.2. Inden påbegyndelse af anlægsarbejderne på havet skal Bygherre etablere en plan for miljøledelse og kvalitetssikring af de aktuelle arbejder. Bygherre skal udføre arbejderne i henhold til planen.

- 1.11.3. Anlægget skal etableres i overensstemmelse med Elsikkerhedsloven (lovbekendtgørelse nr. 26 af 10. januar 2019 med senere ændringer).
- 1.11.4. Der udarbejdes en beredskabsplan for såvel anlægsperioden som driftsperioden, som fremsendes til Energistyrelsen senest 3 måneder inden anlægsarbejdets påbegyndelse for blivende konstruktioner. Beredskabsplanen skal som minimum indeholde en procedure for kontakt og inddragelse af Forsvarskommando (SKO), i tilfælde af fare for påsejling af en eller flere vindmøller. Planen skal tillige beskrive procedure ved læk af olie eller kemikalier til havmiljøet.
- 1.11.5. Bygherre skal opfylde kravene i bekendtgørelse nr. 2646 af 28. december 2021 om beredskab for elsektoren og bekendtgørelse nr. 2647 af 28. december 2021 om it-beredskab for el- og naturgassektorerne eller lovgivning der erstatter disse. Der er i begge bekendtgørelser krav om, at Bygherre skal afholde og indrapportere beredskabsøvelser samt udarbejde beredskabsplaner på baggrund af risiko- og sårbarhedsanalyser, så Bygherre kan håndtere krisesituationer, beredskabshændelser samt begrænse konsekvenserne af hændelserne. Bygherre skal snarest, og senest 14 dage efter elproduktionstilladelsen er meddelt, indsende kontaktoplysninger til Energistyrelsens Center for Beredskab på beredskab@ens.dk for udveksling af beredskabsmaterialer mv.
- 1.11.6. Bygherren skal følge de retningslinjer og regler, der er angivet i Beskæftigelsesministeriets lovbekendtgørelse nr. 2062 af 16. november 2021 af lov om arbejdsmiljø med senere ændringer og tilhørende bekendtgørelser, f.eks. bekendtgørelse nr. 117 af 5. februar 2013 om bygherrens pligter, bekendtgørelse nr. 110 af 5. februar 2013 om projekterendes og rådgiveres pligter m.v. efter lov om arbejdsmiljø, samt bekendtgørelse nr. 2107 af 24. november 2021 om af bygge- og anlægsarbejde. Derudover gælder en række særbekendtgørelser f.eks. bekendtgørelse nr. 302 af 13. maj 1993 om arbejde med kodenummererede produkter, bekendtgørelse nr. 9024 af 7. januar 2020 om arbejde med stoffer og materialer, bekendtgørelse nr. 429 af 5. april 2022 om indretning af tekniske hjælpemidler, bekendtgørelse nr. 693 af 10. juni 2013 om indretning m.v. af maskiner, bekendtgørelse nr. 822 af 16. juni 2023 om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer og bekendtgørelse nr. 428 af 5. april 2022 om anvendelse af tekniske hjælpemidler med senere ændringer.
- 1.11.7. Bygherre skal tegne forsikring til dækning af de eventuelle skader, jf. 1.11.

1.12. Nedtagelse, afviklingsplan og sikkerhedsstillelse

- 1.12.1. Bygherre er forpligtet til for egen regning at genetablere den tidligere tilstand i området på søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone, herunder foretage den oprensning og oprydning, som er nødvendig på området, samt at afvikle og helt bortskaffe elproduktionsanlægget inklusive alle komponenter på havet efter en af Energistyrelsen godkendt afviklingsplan, såfremt:
- Elproduktionstilladelsen udløber
  - Anlægget ikke vedligeholdes eller ødelægges,

Energistyrelsen

- Anlægget ikke længere anvendes som vindmøllepark eller
- Vilkår for nærværende etableringstilladelse eller elproduktionstilladelsen ikke opfyldes eller overholdes.

Såfremt et af ovenstående tilfælde indtræder og en afviklingsplan ikke fremsendes til godkendelse, kan Energistyrelsen pålægge Bygherre i henhold til en af Energistyrelsen fastsat tidsplan helt eller delvist at fjerne alle anlæg.

1.12.2. Bygherre skal indsende en plan for afviklingen af havvindmølleparken, dvs. havvindmøllerne med tilhørende interne opsamlingsnet (herefter afviklingsplan) på søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone til Energistyrelsens godkendelse

- Senest 2 år inden udløb af elproduktionstilladelse,
- 2 år før det tidspunkt, hvor et eller flere anlæg mv. forventes at ville have udtjent deres formål;
- Hvis anlægget ikke vedligeholdes eller ødelægges eller
- Hvis vilkårene i etableringstilladelsen og eventuelle vilkår i elproduktionstilladelsen ikke opfyldes eller overholdes.

1.12.3. Afviklingsplanen skal indeholde en redegørelse for fjernelsen af anlæggene og forslag til en tidsplan for gennemførelsen. Energistyrelsen kan fastsætte nærmere krav til, hvad planen skal indeholde.

Udover en plan for den fysiske afvikling af parken skal Bygherre i overensstemmelse med de til den tid gældende miljøvurderingsregler sammen med afviklingsplanen indsende en detaljeret miljøvurdering af planens eventuelle miljøkonsekvenser. Miljøvurderingen skal give Energistyrelsen grundlaget for at træffe afgørelse om, hvorvidt der skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport, konsekvensvurdering vedrørende Natura 2000-områder samt nærmere vurderinger i forhold til bilag IV-arter eller andre vurderinger, som måtte være krævet efter gældende lovgivning på afviklingstidspunktet.

1.12.4. Bygherre skal stille en tilstrækkelig og af Energistyrelsen godkendt sikkerhed for nedtagning og afvikling af anlægget på havet. Sikkerhedsstillelse skal være etableret senest 15 år efter levering af første kWh fra første mølle. Senest 2 år før elproduktionstilladelsens udløb eller 2 år før det tidspunkt, hvor anlægget ønskes taget ud af drift, skal Bygherre forelægge en plan til Energistyrelsens godkendelse for, hvordan nedtagningen af anlægget vil blive gennemført.

1.12.5. Ved fastlæggelsen af beløbsbegrænsningen af sikkerhedsstillelsen i punkt 1.12.6 beregnes størrelsen af sikkerhedsstillelsen ud fra en uafhængig tredjemandsvurdering af omkostningerne forbundet med opfyldelse af forpligtelserne i punkt 1.12.1.

1.12.6. Omkostningerne til den uafhængige tredjemandsvurdering afholdes af Bygherre.

1.12.7. Bygherre skal hvert femte år fra det tidspunkt hvor en godkendt sikkerhed for afvikling af anlægget på havet stilles, fremsende en opdatering af beregningen af den uafhængige tredjemandsvurdering af omkostninger forbundet med opfyldelse af vilkår i punkt 1.12.1, som Energistyrelsen har taget udgangspunkt i ved fastlæggelse af beløbsbegrænsningen i vilkår i punkt 1.12.6, medmindre andet aftales med Energistyrelsen.

Energistyrelsen

1.12.8. Energistyrelsen kan på baggrund af en opdatering af den uafhængige tredjemandsvurdering kræve, at sikkerheden skal forhøjes, eller tillade at sikkerheden nedsættes. Dette vil normalt forudsætte, at den opdaterede vurdering afviger fra den seneste med mere end +/- 15 %, medmindre særlige omstændigheder gør sig gældende.

Sikkerhedsstillelsen som er stillet i medfør af vilkår i punkt 1.12.6 i nærværende tilladelse bortfalder hverken helt eller delvist som følge af, at der foretages en opdatering af den uafhængige tredjemandsvurdering, medmindre Energistyrelsen skriftligt accepterer dette.

Såfremt de faktiske udgifter til nedtagelse og afvikling af anlægget overstiger sikkerhedsstillelsen, hæfter Bygherre fortsat herfor.

1.12.9. Kan Bygherre over for Energistyrelsen dokumentere, at omkostningerne til nedtagning og afvikling må forventes at blive lavere kan Bygherre foretage en ny vurdering og Energistyrelsen kan beslutte at nedsætte beløbet. Energistyrelsen forbeholder sig ret til at kræve en tredjepartsverificering af vurderingen af omkostningerne til nedtagning og afvikling på Bygherres regning.

1.12.10. Sikkerhedsstillelsen skal stilles i form af en bankgaranti fra en finansiel institution eller en moderselskabsgaranti. Den finansielle institution, moderselskabet eller lignende, der stiller garantien, skal opfylde nærmere krav, herunder fx til credit rating og finansiel kapacitet, som fastsættes af Energistyrelsen. Garantien skal dække alle potentielle omkostninger forbundet med nedtagning- og oprydningsforpligtelsen. For at Energistyrelsen kan acceptere en moderselskabsgaranti skal moderselskabet have den fornødne finansielle kapacitet, som vil blive vurderet af Energistyrelsen. Moderselskabet skal endvidere efter anmodning fra Energistyrelsen indsende en fornyet dokumentation for selskabets finansielle kapacitet til Energistyrelsen, således at Energistyrelsen løbende kan sikre sig, at den finansielle kapacitet er til stede. Bygherre hæfter dog for alle udgifter forbundet med nedtagning- og oprydningsforpligtelsen, uanset at disse overstiger den stillede sikkerhed.

2. Tilsyn

2.1. Energistyrelsen fører tilsyn med overholdelse af vilkårene i tilladelsen efter VE-lovens bestemmelser samt med beredskab og IT-sikkerhed. Energistyrelsen koordinerer i nødvendigt omfang tilsynet med relevante myndigheder.

2.2. Til brug for Energistrelsens tilsyn skal Bygherren, senest 4 uger efter at denne tilladelse er givet, indsende en opdateret, overordnet tidsplan der viser (herefter tidsplanen):

- a. Hvornår Bygherren forventer, at hele projektet kan være tilsluttet det kollektive elnet.
- b. Forslag til tidspunkter for statusmøder med Energistyrelsen, rapportering af status m.v.
- c. Tidspunkt for afholdelse af offentligt møde om værditabsordningen og køberetsordningen, jf. §§ 6-17 i VE-loven.
- d. Milepæle for samarbejdet med Energinet for så vidt gælder landdelen af det interne opsamlingsnet.

Energistyrelsen

- e. Tidspunkt for levering af første kWh fra første havvindmølle til det kollektive elnet.
- f. Tidspunkt for tilslutning af sidste havvindmølle til det kollektive elnet.
- g. Hvornår Bygherren forventer at fremsende ansøgning om tilladelse til at udnytte vindenergien (elproduktionstilladelse).

2.3. Bygherre skal til brug for tilsynet, ud over den i punkt 3.2 nævnte tidsplan, løbende eller senest 3 måneder før anlægsarbejdet for de enkelte hovedkomponenter i projektet ønskes påbegyndt indsende dokumentation for at vilkårene i denne tilladelse er opfyldt eller vil blive opfyldt på de for vilkårene relevante tidspunkter. Dokumentationen skal omfatte følgende:

- a. Oversigt over underleverandører af hovedkomponenter, herunder havvindmøller og fundamenter, samt hovedopgaver i anlægsarbejdet, herunder fx installation af hovedkomponenter.
- b. Endelige tekniske specifikationer for den valgte mølletype herunder certifikat i henhold til de gældende regler for certificering af vindmøller, hvis dette foreligger.
- c. Dokumentation for at fundamenterne imødekommer eventuelle krav fra Søfartsstyrelsen ift. kollisionsvenlig udformning.
- d. En fortegnelse over anlægget indeholdende illustration af mølleplaceringerne, det interne opsamlingsnet frem til koblingsstationen samt koordinater for de enkelte møller.
- e. Afrapportering (survey report) for tilstedeværelsen og håndteringen af UXO i området.
- f. Håndtering af fortidsminder og arkæologiske fund, herunder frigivelseserklæring fra Slots- og Kulturstyrelsen, når denne foreligger.
- g. Midlertidig og permanent afmærkning af hhv. arbejdsområde, havvindmølleparken, kabler og møller i forhold til skibs- og flytrafik som aftalt med/godkendt af Søfartsstyrelsen og Trafikstyrelsen samt retningslinjer for transport som aftalt med Søfartsstyrelsen. Se også punkt 1.8.3.

2.4. Detaljerede aftaler vedrørende vilkår for anlægget skal drøftes direkte med den ressortmyndighed, som vilkåret er stillet på vegne af.

2.5. Arbejdstilsynet fører tilsyn med arbejdsmiljøet før, under og efter etableringen af havvindmølleparken

2.6. Søfartsstyrelsen fører tilsyn med arbejdsmiljøet til søs, på flydende og flytbare platforme (jack-up platforme o.l.) og med dykning før, under og efter etableringen af havvindmølleparken.

2.7. Søfartsstyrelsen fører tilsyn med afmærkning for søfarten.

2.8. Søfartsstyrelsen godkender og fører tilsyn med oprettelse og overholdelse af midlertidige (afmærkede) arbejdsområder.

- 2.9. Søfartsstyrelsen godkender og fører tilsyn med anvendte arbejds- og afviserfartøjer mv.
- 2.10. Miljøstyrelsen fører miljøtilsyn i forbindelse med etableringen og driften af havvindmølleprojektet samt tilsyn med støj fra vindmøllerne jf. bekendtgørelse om støj fra vindmøller nr. 135 af 7. februar 2019. Dette gælder dog ikke tilsyn med undervandsstøj.
- 2.11. Forsvarskommando (FKO) kan stille krav om mulighed for optagelse af olieprøver både fra landanlæg og fra de enkelte havvindmøller.
- 2.12. Bygherre skal i øvrigt tåle de kontrolforanstaltninger, som politiet, toldvæsenet, Værnsfælles Forsvarskommando, Marinestaben, fiskerikontrollen (Fiskeristyrelsen) eller anden offentlig myndighed måtte foretage for at sikre opretholdelsen af bestemmelserne for etableringen og driften af havvindmølleparken.
- 2.13. Bygherre skal stille søværts transport- og opholdsfaciliteter samt intern transport i anlægsområdet til rådighed i forbindelse med udøvelsen af tilsyn.

3. Direkte og indirekte overdragelse af tilladelsen

- 3.1. Bygherre kan ikke uden Energistyrelsens tilladelse direkte eller indirekte overdrage sine rettigheder og forpligtelser ifølge denne tilladelse til tredjemand. Energistyrelsen vil i den forbindelse påse, at den fornødne økonomiske, finansielle og tekniske kapacitet fortsat er til stede. Samtykke vil kun blive givet, hvis det kan gøres i overensstemmelse med den til enhver tid gældende VE-lov samt alle vilkår stillet i denne tilladelse.
- 3.2. Energistyrelsen er berettiget til at anmode Bygherre om ethvert yderligere dokument, som Energistyrelsen måtte finde relevant for vurderingen af den ønskede overdragelse.

4. Overholdelse af tilladelsens vilkår

- 4.1. Bygherre er forpligtet til at meddele Energistyrelsen de oplysninger, som Energistyrelsen finder nødvendige for udøvelse af tilsynet, jf. VE-lovens § 59. Energistyrelsen skal bevare fortrolighed om kommercielt følsomme oplysninger.
- 4.2. Energistyrelsen kan opkræve gebyr for arbejde forbundet med behandling af og tilsyn med tilladelsen, jf. bekendtgørelse nr. 805 af 14. juni 2023 om betaling for myndighedsbehandling i Energistyrelsen.
- 4.3. Tilladelsen kan tilbagekaldes, såfremt nogle af de for tilladelsen fastsatte vilkår ikke opfyldes.
- 4.4. Der kan pålægges bødestraf, jf. VE-lovens § 72, ved:

- a. Tilsidesættelse af vilkår i denne tilladelse,
- b. Undladelse af at efterkomme påbud eller forbud efter VE-loven, herunder påbud om at berigtige et ulovligt forhold,
- c. Undladelse af at afgive oplysninger som omhandlet i § VE-lovens 59 eller
- d. Afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger eller undladelse af at afgive oplysninger efter anmodning.

Det skal understreges, at der i en række af vilkårene for tilladelsen henvises til love og regler udstedt i medfør af visse love, som ressortmæssigt henhører under andre myndigheder end Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet. Energistyrelsen tager forbehold for, at ikke alle relevante regler mv., som Bygherre er forpligtet til at følge, er nævnt i denne tilladelse. Det bemærkes i den sammenhæng, at der til alle tider kan forekomme ændringer i de gældende regler, hvorfor Bygherre skal være opmærksom på, at den til enhver tid gældende lovgivning skal følges.

Omkostninger, som måtte følge af vilkår, der måtte blive stillet på baggrund af gældende lovgivning, er Energistyrelsen uvedkommende.

5. Afgørelsens begrundelse

5.1. Grundlaget for afgørelsen

[Afventer resultatet af den offentlige høring]

5.2. Begrundelsen for afgørelsen

[Afventer resultatet af den offentlige høring]

6. Sagens forløb

Sønderborg Forsyningssservice A/S søgte i 2016 om tilladelse til at etablere en vindmøllepark i havområdet mellem Als og Helnæs på Fyn. Vindmølleparken blev dengang kaldt Lillegrund og bestod af to adskilte arealer, hvor det nordlige område senere blev fravalgt bl.a. på grund af uegnede bundforhold.

Energistyrelsen gennemførte i perioden 14. september – 12. oktober 2016 og senere i januar 2017, en myndighedshøring af Sønderborg Forsyningssservice A/S's ansøgning om forundersøgelsestilladelse. Energistyrelsen gav den 15. juni 2017 Sønderborg Forsyningssservice A/S forundersøgelsestilladelse.

I forbindelse med den første miljøvurdering af projektet (2017 – 2019), igangsatte Energistyrelsen og Miljøstyrelsen en offentlig høring (1. offentlighedsfase), hvor det samlede projekt med både hav- og landdelen blev præsenteret for offentligheden og der blev indkaldt til ideer og forslag til miljøvurderingen.

I den tidligere høring fra 2017 fremgik det, at der var to scenarier for vindmølleparken på havet med hhv. 20 stk. 8 MW og 40 stk. 4 MW møller.

Energistyrelsen

Den 10. maj 2019 godkendte Energistyrelsen, at forundersøgelsestilladelsen blev overdraget fra Sønderborg Forsyningservice A/S til Lillebælt Vind A/S, herefter kaldet Bygherre.

Bygherre har efterfølgende tilpasset projektet til den teknologiske udvikling på markedet. Vindmøllerne er stadig placeret inden for det samme område, hvor der tidligere er givet forundersøgelsestilladelse til etablering af en vindmøllepark. I forhold til det tidligere projekt bliver der færre men højere vindmøller.

Bygherre indleverede den 31. januar 2024 en forundersøgelsesrapport bestående af en miljøkonsekvensrapport for projektet. Energistyrelsen godkendte den 7. februar 2024 miljøkonsekvensrapporten jf. § 24, stk. 1 i VE-loven.

Bygherre fremsendte den 8. februar 2024 ansøgning om etableringstilladelse. Energistyrelsen sendte den XX. februar 2024 miljøkonsekvensrapporten, ansøgningen om etableringstilladelsen og et udkast til etableringstilladelse i offentlig høring med frist for bemærkninger den XX februar 2024. Parallelt med den offentlige høring, er materialet ligeledes sendt i ESPOO høring.

6.1.1. Projektbeskrivelse

Projektet omfatter opstillingen af 11 vindmøller på havet, som placeres mellem Als og Helnæs på Fyn kystnært ca. 3 km fra Als, herunder etablering af det interne ledningsnet. Vindmøllerne placeres på to rækker (nord-sydlig retning) og der vil blive installeret vindmøller på 15 MW med en totalhøjde på 256 m og en rotordiameter på 236 m. Møllerne placeres i henhold til ansøgningen på de positioner, der er anført under punkt 1.2.

Vindmølleparken vil få en samlet effekt på 165 MW og strømmen fra vindmølleparken vil blive ført i land via to kabelforbindelser til ilandføringsanlægget på Als, hvor sø- og landkabler sammenkobles.

Vindmøllerne vil blive installeret på monopæle, der rammes ned i havbunden med en hydraulisk hammer.

6.1.2. Offentlige høringer

XX

7. Indsendelse af oplysninger og dokumentation

7.1. Oplysninger og dokumentation som fremsendes til Energistyrelsen i forbindelse med opfyldelse af vilkår mv. skal sendes til Energistyrelsen per mail til: open-door@ens.dk.

8. Offentliggørelse og klageadgang

8.1. Denne afgørelse med tilhørende oplysninger offentliggøres på Energistyrelsens hjemmeside.

8.2. Klager over denne tilladelse kan i henhold til § 66 og 67 i VE-loven af klageberettigede, herunder af klageberettigede foreninger og organisationer, indbringes for Energiklagenævnet, Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800, Viborg, <https://naevneneshus.dk/start-din-klage/energiklagenavnet/vejledning/>, eller pr. e-mail til ekn@naevneneshus.dk.

Energistyrelsen

8.3. Klagen skal være indgivet skriftligt inden 4 uger efter, at afgørelsen om at meddele denne tilladelse er offentligt bekendtgjort. Klage over tilladelsen har ikke opsættende virkning, medmindre Energiklagenævnet bestemmer anderledes. Energiklagenævnets afgørelse kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Med venlig hilsen
Andreas da Cunha-Bang

UDKAST